

OVIDIU

Revistă Literară Științifică Dobrogeană

APARE LUNAR

Director, PETRU VULCAN

Redacția și Administr. Str. DECEBAL, 5

ABONAMENTUL:

Pe un an în țară Lei 6 Pe un an în străinătate . . . Lei 10
 » 1/2 » » 3 » 1/2 » » 5

NUMERUL 50 BANI

SUMARUL:

Scrisoarea (poesie)	<i>Florian I. Băcescu</i>
Iubire (nuvelă)	<i>Raul</i>
Voinicul (poezie).	<i>Nuși Talliu</i>
✓ Impresii de călătorie din Dobrogea. (urmare)	<i>Căp. D. M. Ionescu</i>
Note critice «reparația Semănătorului»	<i>Rocamboles</i>
Trei oameni (poveste).	<i>Șt. Șt. Tuțescu</i>
Pompei (fragment inedit).	<i>Radu D. Rosetti</i>
Academia Română despre Florian I. Băcescu	<i>Ollănescu</i>
Cinzece (poesie)	<i>Alex. Șt. Vernescu</i>
Din Misterele Redacției	<i>George Scipione</i>
Vino (poesie)	<i>Marcelina</i>
Cronica	<i>Rev. Ovidiu</i>
Bibliografii	<i>Vulpe</i>

CONSTANȚA

Tipografia «AURORA», Frați Grigoriu

1902

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

SCRISOARE

Poete, tu ești blind și drept și inima ți-e mare, —
Poetii sunt trimiși de zeii spre-a binelui cîntare.
Dar ei nu știu adese-orî ce patimî necinstite
Trăesc în lumea-acestor miî atome înrăite.
Poetii sunt nevinovați ca îngerii din cer,
De-aceia, bunul meu poet, eî umilit își eer
Să'mî dai puțină voie, acum, în slaba-mî stihuire
Să'ți cînt așa precum o știu, o tristă povestire,
Ca să'ntelegî și tu puțin, crească creatura,
De ce noi micii pămîntenî hrănim atîta ură.

* * *

A fost un om senin și drept, Muncind, în cursul
[venii,
În schimbul muncii n'a cerut nicî slavă și nicî
[premiî,

Ci, străbătînd mereu zoinic arena suferinții,
Frumoase roade i-a crescut pe-ogorul larg al minții.
De-odată însă vîlul trist al negurii l' cuprinse
Și'nebunit de chin și dor sârmanul om se stinse
În urma lui, în cîmp deschis lăsînd a sale roade
Ce-aî ispitit stomaecul gol al gloatelor neroade.
Ascultă blindul meu poet: Era pe vremea-aceia
Un om fărnice, fără simț și leneș ca femeia,
Și... cînd muri sârmanul om de-atîtea roade darnice,
Fiorî de viață dătătorî simțit-a cel fărnice:
— «De ce să piară neștiut așa mareț tezaur?
A zis fărniceul pătruns de setea lui de aur.

Prea multă vreme nu trecu de-atuncî și'n piața
[mare

Găseaî comoara celui mort expusă de vînzare,
Alături cu-al său produs al cărui modic preț
Voia să-l urce-acum măcar modestul preocupet.
Cu mina 'n sîn, cu glas duios, călare pe-o tribună,
Fărniceul a strîns clienți, și banii eurg, s'adună:
Se vînd și perle și nisip, iar gloatele 'n neștire
Aduc cîntări aceluî ce le dete... fericire,
În vreme ce fărniceul, spre-a mortului ruină
Expune spre vînzare și puțină lui neghină.

Ministru-l dete banî, făcu excursiuni pe-afară,
Academia-l premiă «plimbarea lui prin țară».

Și'ntr'ale gloatei lungi urări, prin norii buimăcirii,
Fărniceul pășeste grav spre tronul nemuririi.

* * *

Vezi barde ce nedreaptă e balanța socială,
Și duhul vulgului naiv ce repede se'nșeală?
E trist poete, nu-î așa? Mișelnice, se'nțelege,
Cînd unul *sezmăuă* comori iar altul le *eulege*!
Pe unul, vaî, sârmanul om, l'a înghițit spitalul,
Iar celălalt «incoronat» se plimbă cu... muscalul.

Poete, pare că te vîd cum lacrimezi de milă:
«Sârmană țară!» parcă zice cu grain-ți de sibila,
Și'n ochi-ți dulci și mîngioși s'aprinde vîpăi
curate:

«Cum poate fi în lume-aci atîte nedreptate!»
Tu suferi, vaî, acest pigmeu te doare și te miră...
M'aștept în contra lui... săgeți să'ți fulgere din liră.

Florian I. Becescu.

IUBIRE

— NUVELĂ —

— Celor două amici. —

Devotamentul, iubirea și sacrificiul lor
mă uimise.

Le-am cunoscut pe amîndouă de aproape.
Amiciția lor neclintită îmi hrănea
iluzia din urmă, mă prinsese în
mrejele ei, și făcuse să încolțească în
inima-mî speranța ce-mî năpădise ființa
la al două-zeci-lea an, cînd cu focul
din pept crezi că ești gata să cuprinzi
lumea.

Le admiram văzînd sentimentul lor
în plină înflorire și mă bucuram de
această armonie ca și cum ași fi făcut și
eu parte cu sufletul din cercul intimei
lor vieți.

Bănuiaîu său nu că sunt explorator
al sufletelor caste, nu știu. Ori, destăi-
nuîndu-mî și una și alta chinul ce le-a
încercat ființa cînd au trebuit să se des-
partă — își închipuiaîu său nu că această

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

SCRISOARE

Poete, tu ești blind și drept și inima ți-e mare.—
Poetii sunt trimiși de zeii spre-a binebii cântare.
Dar ei nu știu adese-orî ce patimi necinstite
Trăesc în lumea-acestor miî atome înrăite.
Poetii sunt nevinovați ca ingerii din cer,
De-aceia, bunul meu poet, eu unilit îți cer
Să-mi dai puțină voie, acum, în slaba-mi stihuire
Să-ți cînt așa precum o știu, o tristă povestire,
Ca să-nțelegi și tu puțin, crească creatura,
De ce noi micii pămînteni hrănim atîta ură.

A fost un om senin și drept, Muncind, în cursul
In schimbul muncii n'a cerut nici slavă și nici
Ci, străbătînd mereu zoinic arena suferinții.
Frumoase roade l-a crescut pe-ogorul larg al minții.
De-odată însă vîlul trist al negurii l' cuprinse
Și'nebunit de chin și dor sârmanul om se stinse
În urma lui, în cîmp deschis lăsînd a sale roade
Ce-au ispitit stomacul gol al gloatelor neroade.
Ascultă blindul meu poet: Era pe vremea-aceia
Un om fărnice, fără simț și leneș ca femeia,
Și... cînd muri sârmanul om de-atîtea roade darnice,
Fiorii de viață dătători simțit-a cel fărnice:
— «De ce să piară neștiut așa măreț tezaur?
A zis fărniceul pătruns de setea lui de aur.

Prea multă vreme nu trecu de-atînea și'n piața
Găseai comoara celui mort expusă de vînzare,
Alături cu-al său produs al cărui modic preț
Voia să-l urce-acum măcar modestul preocupet.
Cu mina 'n sîn, cu glas duios, călare pe-o tribună,
Fărniceul a strîns clienți, și banii curg, s'adună:
Se vînd și perle și nisip, iar gloatele 'n neștire
Aduc cîntări aceluși ce le dete... fericire.
În vreme ce fărniceul, spre-a mortului ruină
Expune spre vînzare și puțină lui neghină.
Ministru-î dete bani, făcu excursiuni pe-afară,
Academia-î premie «plimbarea lui prin țară».

Și'ntr'ale gloatei lungi urări, prin norii buimăcirii,
Fărniceul pășeste grav spre tronul nemuririi.

Vezi barde ce nedreaptă e balanța socială,
Și dăbul vulgului naiv ce repede se'nșeală?
E trist poete, nu-î așa? Mișelnic, se'nțelege,
Cînd unul *sezmăna* comori iar altul le *culege*!
Pe unul, vai, sârmanul om, l'a înghițit spitalul,
Iar celălalt «incoronat» se plimbă cu... muscalul.

Poete, pare că te văd cum lacrimezi de milă:
«Sârmană țară!» par'că zici cu graiu-ți de sibila,
Și'n ochi-ți dulci și mingioși s'aprinde vîpăi
«Cum poate fi în lume-aci atîte nedreptate!»
Tu suferi, vai, acest pigmeu te doare și te miră...
M'aștept în contra lui... săgeți să-ți fulgere din liră.

Florian I. Becescu.

IUBIRE

— NOVELĂ —

— Celor două amici. —

Devotamentul, iubirea și sacrificiul lor
mă uimise.

Le-am cunoscut pe amîndouă de aproape. Amicizia lor neclintită îmi hrănea iluzia din urmă, mă prinsese în mrejele ei, și făcuse să încolțească în inima-mi speranța ce-mi năpădise ființa la al douăzeci-lea an, cînd cu focul din pept crezi că ești gata să cuprinzi lumea.

Le admiram văzînd sentimentul lor în plină înflorire și mă bucuram de această armonie ca și cum aș fi făcut și eu parte cu sufletul din cercul intimei lor vieți.

Bănuiașu său nu că sunt explorator al sufletelor caste, nu știu. Ori, destăinuindu-mi și una și alta chinul ce le-a încercat ființa cînd au trebuit să se despartă — își închipuiașu său nu că această

iubire mă va atinge și o voi înserie în vre-o pagină a sufletului meu, iarăși nu sunt în stare să le precizez intențiunea.

Ceea ce am constatat e că mă socoteau ca pe un frate, al cărui cuvânt avea preț în fața lor și în care aveau o credință ne strămutată — ducînd-o pînă la cele mai subtile motive ce hotărâse pe om într'un fel sau într'altul...

Erau de aceeași vîrstă și amîndouă absolvise în același an învățămîntul secundar.

Și una și alta brunete. Numai că ochii Liei erau negrii, pe cînd ai Laurei căprui.

Lia avea în ochi o putere de magnetism a cărei influență o simțea cine-va la prima vedere.

Oglindindu-mă în adinecul lor am simțit la rîndu-mi puterea lor magnetizatoare, am devenit mediumul ei fără să-mi pot închipi de unde provine aceasta...

În ochii Laurei mă oglindisem asemenea de multe ori și am putut surprinde o bunătate dumnezeiască, o dulceață caracteristică îngerilor.

Cu ocazia unei serbări populare, dată în scop filantropic, văzusem pe Laura într'o grădină. Făcea parte din comitetul damelor instituit în acest scop. Cu această împrejurare 'i cumpărasem o ilustrată pe care am scris o strofă și i-o trimiseseam prin mesager special. Era în us a se face corespondență între cunoscuți. Din toată lumea care asistase la serbare nu cunoșteam decît pe Laura.

Așa dar i-am scris patru versuri inofensive și totuși începu a mă împacienta la gîndul că în loc de plăcere 'i voi fi cauzat neplăcere.

În lunile din urmă o întîlnisem de vre-o două ori în tovărășia unor colege. O salutasem și cum dînsa nu m'a observat, era natural să nu-mi răspundă. Eū, însă am luat-o drept ofensă și acum eram hotărît să trec în fața ei prefăcîndu-mă că nu o cunosc.

De două ori avui curajul să o înfrunt cu privirea și să trec mai departe fără să o salut. Cum trebuie să fi durut-o purtarea mea!.. A treia oară am observat că suntem paralel pe aseiași stadă. La un colț eū vrusei să mă strecur înaintea ei, cînd în urmă o auzii:

— Bună ziua d-le Raul....

— A d-ta ești d-șoară Laura, nu te-am răzut de un timp atît de îndelungat!

— Ba mi se pare că ne-am mai văzut.

— A da, al dreptate; mi-aduc aminte era o zi nouroasă; erai în tovărășia unor colege, cînd te-am salutat.

— D-ta m'ai salutat!

— Da d-șoară, și imi mai aduc aminte că n'am primit nici un răspuns.

A roșit ca o camelie. Noutatea aceasta 'i venise ca o lovitură ne așteptată și atunci gîndindu-se la purtarea mea, imi detea dreptate. Dar nu putu să-și regăsească liniștea pînă ce nu ne-am lămurit. Cuvintele ei sincere, pornite din inimă m'aū convins. Mi-am cerut ertare. Ne-am despărțit. Modul cum m'a privit atunci, nu-l voi uita nici-odată. Prin ochii ei mari și duiosi imi permise să-i citesc în suflet. În strălucirea lor părea că stă scris: crede-mă sunt sinceră.

— Aci e stația mea, mă duc să văd ce-mi face amica, imi zise dînsa și se perdu într'un gang.

M'am dus înainte pe trotuar cugetînd la vorba ei: «Să văd ce-mi face amica».

Ce talisman mai e și amicitia în zilele noastre! Ce cuvînt fermecător: amicitie!

* * *

Amicitia acestor două fete mă făcuse să cuget de multe ori. Ce făcuse una pentru alta, ce act săvîrșise ele, care ese din ordinea comună, pentru ca să le dea dreptul la acest titlu sfînt: amice.

De la 8 ani, de cum s'aū întîlnit în școală, crescuseră ne despărțite. În bancă, în curtea școlei, în timpul recreației, pe stradă și chiar acasă, deși locuiau departe una de alta, veșnic erau nedespărțite. Dacă vorbeau ceva, apoi în totdeauna în șapte își comunica gîndurile ca și cum s'ar fi ferit de alt-cine-va să nu devină stăpîn pe intimitatea lor. Amîndouă visătoare hrăneau în sufletul lor idealuri, însă nici-odată nu păstrău vre-o taină una pentru alta. Aveau același temperament cu înclinațiune spre melancolie. Și una și alta iubeau literatura; sufletele lor păreau contopite în elanul acelorași aspirațiuni, acelor vise, acelor doruri sfînte.

— Ai putea tu Lauro, să fii în viața ta departe de mine?

— O nici-odată; și'n mormînt Lio, și acolo ași vrea să fim veșnic aproape.

Ciudat, de tot ciudat mi s'a părut răspunsul Laurei, cînd m'am gîndit că dînsa e de religiune mosaică.

Da, amicile mele erau unite în toate — numai una le despărțea: *religiunea*.

Din cauza aceasta, Laura avu de îndurat multe neajunsuri, chiar în școală, ast-fel că într'una din zile, perzînd din vedere pentru o clipă pe Lia, primi propunerea fratelui ei de a merge la Paris, să-și urmeze acolo studiile, unde domiciliu și dînsul.

Cînd își aduse aminte însă că are să se despărțea de Lia, o podidi plînsul și în desperarea ei alergă nebună de durere la amică.

În școală s'a aflat că Laura s'a retras.

Liei nici nu-i veni să creadă că va fi în stare Laura să o părăsească, dar pentru că o iubea și 'i dorea binele, urma să o încurajeze, să meargă să-și sfîrșească studiile la Paris, dacă aci nu era chip. Și una și alta aveau nevoie de un curaj eroic.

Cum să se despărțea Doamne!

Mute de durere, cînd s'a văzut, au simțit în inimă fulgerarea momentului.

— Așa dar mă părăsești Lauro... și Lia își ascunse fața în sinul amicei sale, înăbușîndu-și plînsul.

— Nu, nu, nici odată... Lio, nici-odată, nu pot, sunt nefericită...

Lia simți nevoia sacrificiului, de aceea urmă sacadat:

— Trebuie... în interesul viitorului tău; ascultă-mă scumpo... Eū mă voiū inarma cu tot curajul să pot suporta greutatea anului despărțirii pentru a te revedea fericită... Aibi și tu curaj... D-zeū nu ne va lăsa... Lauro, dragă, dulce Lauro...

Laura nu mai putu zice nimic, își desfăcu brațele de gîtul Liei, își împreună mîinile, privi la ea milos ca pentru adio, și cînd să plece întorcînd încă-odată capul către Lia, atîta putu să îngîne:

— Nu cred să pot, nu, Lio...

Vorba i se înecă în gît, peptul aci i se dilata, aci i se contracta, picioarele i se împlecticiră, și-ar fi căzut de sigur la pragul ușei, de nu venea mama Laurei să o susțină, care o așteptase prea mult în trăsura și acum venea să vadă ce e cu dînsa!

Laura n'a mai văzut nimic, n'a mai știut nimic pînă tîrziu cînd se simți în

vagon care o ducea departe, departe de Lia ce căzuse și dînsa istovită de durere pe o canapea.

• • •

Avu dreptate, Laura cînd a zis că nu pot Lio, nu, căci 3 luni după scena descrisă, mama Laurei primea o telegramă de la fiica sa, care o vestea că se înapoiază în oraș cu trenul de 2.

Lia n'a fost înștiințată prin telegramă de sosirea ei, dar cum primul popas ce-l făcu Laura fu la amică, Lia rămase ca împetrită cînd s'a pomenit îmbrățișată de Laura.

Explicațiunile urmară mai tîrziu, căci bucuria subită le suprimase graiul.

Rămăseră așa într'o îmbrățișare mută mai multe minute, apoi Laura îngînă:

— Ți-am spus că n'o să pot suporta lungă vreme despărțirea ta și iată-mă. Mai bine îndur toate mizeriile, însă în apropiere de tine.

S'a înscris din nou la școală cu rîzicul de a suferi umilința colegelor cum și a superioarelor. Lia 'i compensa toate ne-ajunsurile.

În fine, absolviră amîndouă școala.

— Dar iată că viitorul Liei venea acum să le despărțea din nou. Lia urma să plece în Capitală.

Laura era la rînd să facă și ea sacrificiul Liei.

Dar fire mai sensibilă de cît Lia, n'a avut curajul să-i zică: *du-te!* S'a pornit pe un plîns care mi-a sguđuit ființa: un plîns sincer, dureros ca și cum s'ar fi despărțit pentru vecie de sufletul iubit. S'a închis în casa ei și n'a vrut să mai știe de nimeni și de nimic. Părea că voește să-și uite că trăește pe lume. Deșteaptă se gîndea la Lia, noaptea o visa: ce o fi făcînd dînsa acuma? O da se gîndește la mine, o simt aceasta, sunt convînsă; simt iarăși că și-a lăsat sufletul zălog mie, precum la rîndu-mi i l'am dat pe al meu.

Iată un caz care ar interesa pe psihologi. Din cauza acestei iubiri fără seamăn eū trăiese prin sufletul Liei și ea prin al meu. Mi-ar fi cu neputință viața fără ea.

În această atmosferă de gînduri plutea Laura, cînd, două săptămîni în urma despărțirii de Lia, s'a pomenit cu aceasta în pragul ușei sărînd de gîtul ei.

— Ce fel? numai două săptămîni...
ai avut curaj și eu avui tăria să rezist
trei luni departe de tine? A... Lio... așa
dar iubirea mea e mai slabă de cît a ta.

— Da: numai, două săptămîni, Lauro...
dar sunt convinsă că iubirea ni-î de
aceiași tărie... Staî să te mai sărut că
mi-era dor!... dor nesfîrșit...

— Și ce ai făcut?

— Nu înțelegi... M'am prefăcut că
sunt bolnavă, am lăsat să începă exa-
menul și cînd m'am presintat, era prea
tîrziu. Ce vrei... simțisem că n'am să
pot ține piept împrejurărilor...

— Cu alte cuvinte cauza sunt eu.

— Tu pentru mine și eu pentru tine.

Acest caz iubite cititor. se chiamă...
ai ghicit de sigur... iubire.

Printre noi însă asemenea exemple
reale sunt atît de rare, încît ne-ar trebui
zece vieți să putem vedea unul.

Femeia orî iubește, orî urăște — în
tot cazul mai puternic ca bărbatul.

Raul.

VOINICUL

N'auzi, mamă,
Cum mă chiamă
Trîmbițele colo'n vîi?...
Șterge-ți plînsul, n'avea teamă,
Și asvîrlă a ta maramă!
Sună goarna de război
Și să lupt cu-amici voi
Pînă cînd sub lași călăi!

E rușine
Vai de mine
Cu să stai acasă eu:
Azi tot sîngele din vînc
Pentru patrie și bine
Am să-l vărs ca un eroi:
Codrul sună, steagul nou
Chiamă l'arme tot mercu.

Eu m'oiu duce
Și o cruce
Tu să-mi puî de voiuri muri;
Mă îngroapă la răsuce,
Corbui, mamă, să n'apuce,
Ca să-mi roază brațul stîng;
Mamă, zău, mă faci să plîng
Cînd mă strîngi făr'a-mi zîmbi.

Fii voinică,
N'avea frică,
Căci e scris ca' să nu cad:
Fătul tău, frumos de pică,
Nu se teme de nimică;
Scris e'n cer și'n stele-î scris
Să nu mor de glonț ucis
In pădurile de brad.

Doar să vadă
Mîndra-mi spadă
Și s'or duce în galop:
In toți munții cu zăpadă
A lor trupuri o să cadă,
O să cadă armășari,
Și soldați și ghinărari
Cînd ne-om repezi potop.

Noi vrem sînge,
Deci nu plînge
Căci onoarea apărăm;
Dă-mi în palma mînei stînge
Spada lată și mă strînge
Căci e ceasul ca să plec,
Auzi trupele cum trec?
Mamă dragă, ce mai stăm!

Toba sună
Și s'adună
Toți armașii la un loc:
O ce groaznică furtună —
Luptă crîncenă, nebură;
Strîngeți șeaua pe-armășar
Ca pe dînsul să răsar,
Cel d'intîiu 'n foc.

Mă plîngi încă
Jalea-adîncă
Cum se vede te-a cuprins:
Vezi, dușmanii nu mîncîcă,
Fă-ți deci inimă de stîncă,
Încă-o clipă mi-a rămas,
Și mă duc, mă duc, te las
Căci tot sîngele-mi s'aprin.

Te las mamă,
Căci mă chiamă
Sfînta patrie acum
Și nu pot s'o las să geamă,
Laș e-acela cui e teamă,
Și eu, dragă, laș nu sînt
Ci vreau laurul cel sfînt
Să-l culeg prin foc și fum.

Auși Tollu.

IMPRESII DIN CALĂTORIE ÎN DOBROGEA

(URMARE)

Natura stîncoasă a țărmurilor a dat numirea lacului Tașăul, adică pietrosul.

La poalele unui dâmb ce se înclină ușor către valea largă a lacului zac înmormîntate pentru totdeauna urmele satului tătarese Dolufacă.

Și azi locuitorii trec cu frică pe aci, din cauza tălhăriilor ce înspăimîntaseră altă dată toate satele din prejur.

Singurătate. Pînă la podul de peste Casimcea nu întilnești de cît stînci, apă și cer. Nici că se putea un loc mai favorabil bandiților.

La o cotitură a drumului dau în șoseaua mare, care tăind d'a-curmezișul riul, urcă a lene panta dealului Cara-Bair.

Tabloul se schimbă: în stînga Casimcea curge repede, tot mai pripită, par'c'ar vrea să sfirșiască odată lupta cu bolovanii de stînci printre care caută să-și facă drum. Obosită, se resfață apoi în voie printre trestii o bună bucată a cursului, înainte de a-și uni apele sale cu ale lacului.

Din dreapta adierea vîntului temperază arșița de la nămiezi și aruncîndu-ți ochii în această parte, zărești, nu tocmai la mari depărțări, luciul argintiu al mării.

Înainte, dealurile îți fac impresia unor talazuri ușoare, peste care se așterne o dungă nesfirșită în tocmăi ca o fâșie de pînză în bătaia vîntului, aci urcînd, aci coborînd și îngustîndu-se din ce în ce mai departe, o pierdi din vedere

pe dealurile acoperite cu păduri ale Babadagului.

Acesta este drumul de atîtea ori bătut de oștirile Turcești ce mergeau la Saraschierat, unul din cei trei stîlpi, pe care s'a rezemat multă vreme Împărăția Otomană.

Pe cîmp țaranii zorese la strîngerea bucatelor. Încotro te uiți nu vești de cît viață și muncă. Plugarul a eșit cu toți ai lui la cîmp, unde iucreează la o-laltă. Nici nu bagă de seamă dogoarea soarelui.

De o parte și de alta a șoselei s'a plantat de curînd oțetari și salcîmi, întreținuți cu o deosebită grijă de cantonieri.

După două ore de drum în trototul cadențat al cailor, m'abat din șosea, ca să cobor în valea satului Cogelac.

E sat mare și bogat Cogelacul, cu strade largi și drepte. De cum intri simți că domnește ordinea în toate, cum de alt-fel se observă în toate satele locuite de Nemți.

În centru se află piața de mai multe hectare întindere. Pe acest loc se va construi biserica. Materialul stă grămadă așteptînd bună voința obștei.

Primăria, școala, oficiul telegrafic și compania de infanterie le îmbrățișezi cu o privire din mijlocul pieței.

Mi se oferă de primărie camera de oaspeți, unde trebuia să rămîn noaptea.

E încă de vreme și pot vizita vechia colonie milesiană de acum 2000 mii și mai bine de ani, Istropolis, așezată numai la cîte-va ore departe spre răsărit.

Arșița se mai domolise. Soarele mergea spre scăpătat.

Cît ai zice Tari-verde, estî acolo. Satul e locuit tot de Nemți, cari sunt tot așa de bogați ca și cei din Cogelac. Taiu șoseaua mare în curmeziși, țin stînga derelei (văei) Duingi, trec prin satul cu acest nume, în care n'am timp a mă opri și pînă la șoseaua comunală a Caranasufului o duc într'o întinsoare, căci soarele aluneca repede și timp de admirat natura nu-mî da.

După ce lăsaî șoseaua, ca să apuc pe lîngă malul lacului Tuzla, cu toată graba ce aveam, trebuia să merg încet și mai cu grije ca pînă acum; nu mai e drumul bătut ca'n palmă de pînă aci.

Aflindu-te pe țarmul lacului ai crede, că 'ntro goană de cal te afli la «cetatea veche», după cum îi zic locuitorii. Dar nu e așa; trebuie să te uiți cu multă băgare de seamă înainte, ca să nu dai într'una din multele surpături din țarmul prăpastios al lacului, să treci cu grije prin viroagele ce unesc lacul cu vecinul său Sinoe.

O boare dulce adia de la mare, încrețind ușor apa sărată a lacului, ale cărui unde veniau să se sfîrșească încet la țermul albit de spume.

Stoluri nenumărate de lari și pescari respîndesc în aer un țipăt asurzitor, ce se aseamănă cu risul de copil sau de femeî.

Ai crede că te afli în lumea sirenelor, chemat de ademenitoarea voce a Cyreeiei din Odysea lui Homer.

Aceste paseri sunt singurele viețuitoare ce întilnești pe aci.

Lacul merită numele pe care i l'aū dat Turciî. Apa lui e potroacă. Inainte vreme locuitorii din Duingi captaū apa în niște basinuri

săpate lîngă țarm și în timpul căldurilor, apa evaporîndu-se, remînea pe fundul gropelî o crustă de sare, foarte bună mai ales la săratul peștelui.

Statul nostru chiar, a avut cît-va timp supravegherea salinelor de aci.

Apa și mai cu seamă nămolul produce aceleași efecte terapeutice ca și cel de la Techirghiol.

Dar soarele este de două sulite pe cer și eū încă n'am ajuns la Istropolis. Nu mă pot sătura admirînd natura, în toată goliciunea cuvîntului.

Caii trag din greu căruța afundată de-o palmă în nisipul împetrițat cu micî oaze de ierburi roșiatice, vegetație marematică, proprie regiunilor băltoase.

Am înaintea mea o fâșie lungă de dune, pe de-asupra căreia se vede la orizont marea. Să fie oare acolo Istropolis? Trebuia să merg pe dibuite, căci vre-un drum său măcar o simplă cărare nu exista pe această limbă de dune, care desparte Sinoe de Tuzla.

O iaū pe sub malul lacului Sinoie; pe aici mersul e mai înlesnicios; nisipul spălat de talazuri formează un podiș consistent.

Nu merg mult și 'mî tae drumul o namilă de stîncă, care sfîdînd valurile, inaintează în apă.

Nici nu-ți vine să crezi ochilor, cum o bucată de stîncă stă înfiptă în mijlocul nisipurilor. Și cu toate astea, așa este! Pe acest colț de piatră, meștesugit ales, doarme, sunt miî de ani de atunci, colonia Milesienilor, Istropolis, patria cerboacei cu coarnele de aur a lui Pindar.

Ca un fior de groază și respect te pătrunde la gîndirea, că tu călător al veacului al XX-lea să pro-

fanezi sub picioarele tale atitea oseminte cari zac aci, de cind istoria omenirei abia 'si aduce aminte.

Mă urc. Cam cu vre-o 10 metri domină împrejur movila de nisip care acoperă cetatea.

Dacă te uiți către răsărit privirea ți se pierde în largul Mării Negre, neospitalierul Pontus ale cărui valuri furioase veniau — într'o vechime foarte îndepărtată de noi — să spele său să se spargă sub zidurile Istropolei. Timpul de toate schimbător a interpus între Mare și cetate o dună de nisip și lacul Sinoe.

Acum ruinele privesc cu jind la gura Portița singura comunicație a lacului cu Marea, ea care altă dată înconjură cetatea de trei părți.

Cercetări asupra Istropolei nu s'au făcut. Cite-va săpături, cari după vandalismul sub care se presintă par a fi opera unor căutători de comori; ei au desgropat o parte a zidului despre useat. Incolo: cioburi, oșe și bucăți de cărămidă cu mortar; iacă tot ce poți vedea acum în cea mai bogată cetate de altă dată din tot Pontul Euxin.

Asfințit de soare. Citi-va nori fumurii se sbeguesc în roșiata cerului, stînd cite-odată ca înfipti în ultimele raze de la orizont.

Din nămolul lacului se degajează un miros greu de hidrogen sulfurat.

Huruitul trăsuri turbură liniștea larilor, cari ieșind din culcușuri mă petrec cu țipetele pînă ce es din împărăția lor.

Până la Duimgi se inoptează bine.

Satul e locuit numai de Bulgari chiaburi.

De pe la toacă lăsaseră lucrul pentru a veni la vecernie. Era în ajunul Schimbării la față — Precobreja, cum dic ei — și acum stăteau la cîrciumă împrejurul unui lăutar — tot Bulgar și el — care le cînta cîntece eroice și pastorale.

Am ascultat vre-o două ore cîntecele acestui trubadur, a cărui voce era acompaniată de sunetul unui instrument în forma chitarei, dar cu gîtul mai lung.

Cîntecele bulgărești sunt lamentabile, dovada atîtor suferințe îndurate de acest popor, timp de mai multe veacuri sub stăpînirea Otomană.

Luna se arată la orizont; ea o ghiulea înroșită în foc, par'că plutește d'asupra mării.

Pe lumină și răcoare, nici nu știu cînd am străbătut distanța pînă la Cogelac și sub impresia plăcută a primei zile de călătorie.

Voii continua drumul spre Babadag, în cotro mă atrag frumusețile naturei.

Căpitan, M. D. Ionescu.

Membre S. G. R.

1902 Octombrie 21

NOTE CRITICE

REAPARIȚIA „SEMĂNĂTORULUI“

și

PAUL DE NOLA de COȘBUC

«Semănătorul» a reapărut, cu toate logostele funebre grăite cu mult brio de vocea gazetelor. A reapărut și are în frunte o poezie «Paul de Nola» de poetul Coșbuc.

Motive foarte cinstite și de fel ura ori altă patimă răutăcioasă, mă îndeamnă a releva revoltătoarele defecte ale acestei poezii care n'ar fi trebuit să apară. Subiectul admirabil, luat de d. Coșbuc de cine știe unde, subiect neromînesc ca mai toate subiectele principale ale poeziilor «cîntărețului poporului nostru» cum zice Gherea, — se rezumă ast-fel:

Archiereul Paul de Nola se sacrifică pentru o mamă care se plinse către dînsul într'o bună zi, de pierderea fiului său robit de Alaric. Inimosul prelat pleacă în robie în locul feciorului, și după vreme îndelungată se înapoiază teafăr spre fericirea poporului «italic» care eră pus în curent de nobilul sacrificiū.

Poezia începe ast-fel:

Trecea cu oșți Alaric craiul
Și'n drumul său *caudalic*...

De ce nu *gotic*? Era mai nemerit!
Cităm versurile cele mai geniale:

«In drumul hoardelor păgine
Mulți fii *îndură spadă*
Și mulți rămas-au fără piine
Cerșind într'o grămadă».

Ce e aia: «îndură spadă»? Ce: «cerșind într'o grămadă»? De cînd am nenorocirea a trăi pe lume, n'am auzit pe vr'un român vorbind ast-fel. Las cititorilor comentariile.

Mai la vale:

... «Și-aū dat parola
Plînsorî de-orfanî să șteargă» —

«Și-aū dat parola»? Parol ț:țo? Cum ar zice Ranetti:

«Veto, fă, ți-am dat parola
Că te iaū la mustărie...».

Platitudine de stil, cum ar zice celebrul critic cu bucată, al *Semănătorului* ... vrem să zic ... Chendi.

Poezia urmează:

«Iar dintre ei Paul de Nola
Ținea casă mai largă».

Nici ritm, nici poezie. Expresie absolut trivială «Ținea casă mai largă».

«Așa de mult i-a fost iubirea
De-aproapelui în gînduri» ...

«Iubirea de-aproapelui»? Ce e asta d-le Coșbuc? Iubirea e în gînduri? Bănuiesc că ți-ai dat parola s'î faci concurență «Zeflemelei».

Vine apoi la Archiereu femeia și

«Ea geme greu, rupe vesmîntul,
Se roagă în desperare,
Genuchii ei aștern pămîntul»:

Știam că *ceva* se poate așterne pe pămînt, dar că «genuchii să aștearnă pămîntul» nu-mi puteam închipui.

«Așterne-te pămîntului» da; merge ast-fel în poezia populară, de care a fost fascinat poate d. Coșbuc cînd a comis această așternere care nu trebuia să fie așternută pe hîrtie.

«Stă'n grele gînduri archiereul
Și pentru Paul pe tot locul
Suspine se căsură».

Suspinele se văd? Sărmana noastră limbă!

«Tot ochiul s'a schimbat în vale
De lacrimă fierbinte».

Ochiu preschimbat în vale de lacrimi ar mai fi mers, deși comparația eră prea bașbuzucească. S'a pus însă «lacrimă» la singular ca să iasă la măsură — menajind și dorita rimă ... *inte*.

Voiți un amalgam de umplutură fără suc:

«O, nobil suflet cu iubire
Ce curge din tot naltul
Puterilor de peste fire ...»

Ce-o mai fi și ghiveciul ăsta?

«Din dalbul de rubine staul
Mărețul soare scoate
Frumoșii cai a suta oară»

Un staul dalb de rubine ... roșii! Și apoi comparația cu caii soarelui o fi mers la cei vechi, astă-zi, soarele modern nu mai e proprietar de cai de curse. Fie și-așa însă. Dar, o eroare capitală. Caii au fost rău plasați în staul; în staul stău numai berbecii și alte vite cornute și puțin poetice.

«Și pentru Paul pe tot locul,
Săltaū acum o mie!».

De ce ... eră această mie? Poetul nu voește să ne spue, uzînd de un laconism, — permis numai maestrilor.

— «Saltă potopul din tot greul»

Ne romînesc!

... «Mama geme
Șoptind cu stinse graiuri».

O mamă să suspine cu mai multe graiuri și acelea stinse. Un om n'are de cît un grai. Poetul a voit prin *graiuri* să înțeleagă vorbe, cuvinte. Dar vorba aia: Bașca vorbim, bașca ne'nțelegem».

«Și pune'l Doa'ne în raiuri».

«Pune'l» cît se poate de banal, trivial

chiar. Și: cite raiuri sunt? Un singur raiu imaginar a existat de când e lumea.

Poetul de o vreme vorbește prea pă-sărește. Păcat! Rău face că publică ase-menea bazaconii. Uite, *maestrul* Vlahuță, mai șiret, deși nu-i «mocan» după cum satiriza odată d-sa pe amicii transil-văneni de-astă-zî nu mai publică nimic.

Totuși «*Semănătorul*» e întreținut de sus pentru a *semăna* frumusețile sufletului și ale limbei în public. Frumoasă semănare. Halal de părălutele statuii! Dar nu vă prindă mirarea: pe lângă banii ministeriali, mai există și Academia care va răsplăti cum trebuie străduințele inimoșilor maestrii ai poeziei ardelenesti și ai geografiei romine, Ți se răsvrătește sufletul asistînd la acest spectacol des-gustător: de o parte ceata întreținută literară storși de vlagă și orbiți de pa-timi, iar de alta meritele reale tinere, rătăcitoare și năpăstuite în noaptea mi-zeriei. A sunat însă credem ora prăvă-lirei multor statui de carton, a lacomilor egoiști cari 'și plimbă spleenul în muscal cu cauciuc, de pe urma perlelor postume ale nefericitului Eminescu!

Unde-i vocea sinceră și puternică care să strige un hotărîtor: «în lături!» ce-tașilor din falanga literară a semănă-torilor fără sămînță care de teama de-mascărei isbese în tot ce le turbură conștiința și le amenință trecătoarea glorie!

Credem că vremea a sosit. Incet, încet se vor risipi și acești negrii nori care întunecă și țin să întunece razele stelelor.

«*Semănătorul*» a reapărut, dar e cre-zîndu-l mort spre fericirea lui, îi făcusem următoarea epigramă:

*«Semănătorul a murit!
Pe crucea de argint a gropii
Să-î scrim: sărmanul a pierit
Din lipsă de semînțe proprii.
Lectori, nu plingeți! Așteptați
Vr'un geniu falnic să mai piară
Și-atunci va... semăna el iară.»*

În interesul moral ca și comercial, propun literarilor antreprenori, suspen-darea, revistei pînă la aflarea unui nou teanc de manuscrise d'ale lui Eminescu.

N'o să fii ascultat, sunt sigur!

Am oroare de tinerii iconoclaști, am-bițioși și fără merit care doresc a se

ridica, pe ruina altora, și simt nevoia barbară de a batjocori valorile noastre sufletești, pe oamenii mari ai țării.

Îmi plac și admir chiar multe dintre vechile poesii ale d-lui Coșbuc și cite-va nuvele d'ale d-lui Vlahuță, dar sincer mă revolt atunci cînd pe baza citor-va lucrări în parte meritorii, cine-va caută a monopoliza totul (mai ales cînd acel cine-va se zice poet) pentru că ast-fel, își trădează răutatea sufletului și nesin-ceritatea sentimentelor cari au creat operele lui, și cînd sufletul poetului e recunoscut ca rău, opera cade de la sine. Și asupra sufletului d-lui Vlahuță mai ales, am multe de vorbit. Am multe de vorbit și asupra tîndinței nepoetice a *Cetei semănătorilor* pentru acapararea fondurilor, în schimbul cărora nu dau lumii nimic de seamă. Mai am multe și asupra speculei nepoetice ce s'a făcut de către acești literați, în mare parte importați, cu posesiile celui care a murit de mizerie.

Dar asupra acestora, altă-dată.

Rocambole.

TREI OAMENI

— POVEȘTE —

Un împărat umblind prin lume a văzut un om cu barba albă și cu părul negru; pe unul l'a văzut cu părul alb și cu barba neagră; iar pe altul l'a văzut spîn de tot. Această vedenie a născut curiozitatea împăratului care i-a și che-mat la împărăție să-î întrebe de ce sunt așa?

Întrebînd pe cel cu barba albă și cu părul negru i-a răspuns: «Părul stă sub căciulă acoperit și nu dă de el toate ne-ajunsurile», apoi i-a zis: du-te și s'a dus.

Întrebînd pe cel cu părul alb și cu barba neagră i-a spus: «Părul are drep-tate să fie alb, că el este eșit cu 25 de ani mai înainte de cit barba».

Chemînd și pe cel spîn și întrebîndu-l de ce e așa a spus: «Părinții săi ne-avînd copii s'au rugat lui D-zeu să le dea un copil: Mama zicea să le dea fată, tatăl băiat, D-zeu ca să-î impace pe a-mîndoi le-a dat pe el de la brîu la deal fată și la vale băiat.

Șt. St. Tuțeseu.

POMPEI *)

De la gara *Pompei* pînă la ruinele cetății, fac vre-o cite-va minute. Nici nu sui, nici nu cobor; merg drept prin orașel, par-c'aș trece dintr'o mahala modernă, într'alta antică. Salt cu un pas, cu 2000 de ani înapoi.

Plătesc la intrare «due lire», un ghid «autorizate private» mă ia în primire de la poartă, și pornim pe-o stradă strîmtă, pavată cu lavă, în care urmele adînci ale roților de la căruțe se văd distinct, pare-ar fi fost făcute atunci. Dar prima casă în care intrăm e tot modernă: *Muzăul*, compus din trei săli, în care sînt adunate toate obiectele interesante pentru cei ce vizitează ruinele: porți, ferestre, broaște, roți, bronzuri etc. Le-am mai văzut în muzăul din Napoli. Ce-mi ațîță curiozitatea mai mult, sînt resturile petrificate ale sărmanilor pompeeni îngropați de vii în lava distrugătoare a Vezuului. Formele perfecte ale unei copile, avînd în deget un inel de argint, s'au păstrat intacte; tot așa expresia de groază a unui sclav, care caută să fugă, scăpînd averea stăpinului. Intr'un raft de sticlă, doarme și acum — poate că tot mai visează — un biet roman pe care catastrofa l'a surprins în somn.

Pe *via Marina*, pornim încet să vedem unde au trăit oamenii aceștia. Par-că sîntem într'un oraș pustiit. Nu am senzația că mă aflu în fața unei ruini, ca la *Forum* din Roma, ci a unui oraș, părăsit de cite-va minute, al cărui locuitorii au fugit, nu se știe din ce cauză. Numele stradelor, ustensilele zărite ici, colo, toate vorbesc imaginații, dînd impresia vieții. Totuși nu se aude de-cît murmurul plîngător al fintinelor și sgomotul pașilor noștri, săltînd peste pietrele așezate de-a curmezișul stradelor, spre a nu'și murdări cetățenii sandalele de noroi.

La capătul stradei, e *Templul lui Apollo* unde s'au găsit celebrele statui: *Mercur*, *Diana*, *Venus* și *Hermafroditul*, și chiar la spatele lui, *Forum* pompeenilor, cu piața de rigoare înconjurată de piedes-

*) Fragment înscris din volumul *Din largul lumii*, apărut în editura tipografiei Frații Grigoriu, din Constanța, se află de vînzare la toate librăriile, cu prețul de 3 lei.

tale, pe cari erau așezate busturile funcționarilor de frunte ai orașului. Mai stau încă cinci la locul lor; și printre ei *Fiorelli*, arheologul care i-a descoperit, bust mai nou cu vre-o două mii de ani de-cît cele-l'alte, și totuși aidoma de rece.

Pe jos, o mulțime de blocuri de piatră trîntite în neregulă, atestă că edificiul se afla tocmai în reparație, din cauza stricăciunilor cauzate lui de un alt cutremur, cel de la anul 63 dupe Cristos.

Tot în *Forum* e casa preotesei *Eumachie*, dupe cum arată inscripția de-asupra porții. Un fel de *Casă de Depunerii*, cu ghișeuri și săli de așteptare.

Dupe ce-am văzut *Colosul* din Roma, *Arena* și *Teatrul* nu mă mai interesează: afară doar de rezervoriul acestuia (*Crypta*) a cărui apă servea în timpul căldurilor să răcorească pe spectatori printr'o ploaie artificială. Intre *Teatrul* și *Arenă*, se afla *Cazarma gladiatorilor*, unde în urma săpăturilor, s'au găsit nu mai puțin de 63 de cadavre omenești.

Tot mergînd pe *strada Abundenței*, — numită ast-fel de la statuia care o reprezenta, — am ajuns la *Therme*, băile Pompei, cari mă fac să văd înc'odată ce importantă mare li dădeau romanii — foarte rău imitați de strănepoții lor italieni, pentru cari baia, mai ales la Napoli, este aproape necunoscută.

«Fiind-că, dupe cum zice Taine, astăzi facem baie numai de curățenie, pe cînd atunci ea era o instituție gimnastică. I se reserva mai multe ceasuri pe zi; omul savura voluptatea ei animalică, care pătrunde carnea, o pune în mișcare și-o liniștește. Nu trăia numai cu capul, ca azi, ci cu tot corpul» Și ce lux, ce ingeniozitate! Rămii uimit de bogăția salilor, de ornamentațiile *frigidarium*-ului, unde se afla cel cu apă caldă, ale *tepidarium*-ului, unde se afla cel cu apă caldă, ale *caldarium*-ului, baia de vapori. La dreapta se aflau băile bărbaților, la stînga ale femeilor, toate cu instalația lor completă, cu vestiare, cu cabine de fricțiunii, cu săli de joc, de somn chiar. În fața lor se întinde o curte mare, care servea pentru exercițiul palestrelor.

Eșind dintr'însa, pe zidul unei brutării, — piinile au rămas în cuptor, la locul lor, numai că s'au «cam» răcit — Julia Felix mă anunță că «De la I-iu ale Nonelor lui August închiriează un apar-

tament de băi, un *venereum* și câte-va sute de prăvălii, pe termen de cinci ani, cu condiție să nu se deschidă într'nsele stabiliment de prostituție, că alt-fel resilează contractul».

Și ceva mai încolo, de-astă dată pe zidul unei cafenele, citesc spiritul unui giovine: *Candida me docuit nigras odisse puellas*; «O blondă m'a-nvățat să fug de brune». Îi răspunde jos alt zeflemist *Oderis sed ibero... non invitus*: Fugî, dar tot nu te dai în lături cînd le găsești». Iar de-desubt de tot, cine-va mai șiret, și-a însușit spiritul lor, numai iscălindu-se: *Scriptis Venus Physica Pompeiana*. Dupe cum se vede, obiceiul de a murdări zidurile era în floare și pe atunci. În lipsă de afișe, se scria de-a dreptul pe pereți. Așa 'și recomandau marfa negustorii, așa 'și publicaui satirile anonime epigramiști, și tot așa își făceau reclama la alegeri politicianii.

«*Strada Lupanarelor*», îmi zice ghidul, vrînd s'o luăm într'acolo. Dar renunț la ea pentru *Casa Vetti* (cu doi *i*) care e'n față. Același plan ca al tuturor caselor romane: mai întîiu *ostium*, intrarea, care da în *atrium*, curticea în mijlul căreia un basin, *impluvium*, aduna apa de ploae. De jur-împrejurul atrium-ului *cubicula*, odăile de culcare, apoi *aloc*, camerele unde se păstraui portretele, și de multe ori cenușa strămoșilor, și'nșfirșit în fund, *tablinum*, biuroul unde patronul primea clienții și punea la cale afacerele. Cei bogati mai aveau încă un apartament, pentru viața privată, împrejurul unei alte curți numită *peristylum*, și une-ori și câte-o grădiniță, *xylos*, împodobită cu coloane. Toate încăperile însă foarte mici, stăpîinii lor trăind mai tot timpul în aer liber.

Din ordinul ministrului Baccelli, *Casa Vetti* a fost lăsată intactă, adică obiectele găsite într'însa n'aui fost transportate prin muzee, cum s'a procedat la celelalte case, așa că produce un efect și mai mare. Frescurile de pe zid, — celebrele frescuri pompeene, — galbene și roșii, reprezentînd amorași voioși, bronzurile artistice așezate prin camere, mozaicurile pe cari călcăm, toate arată cum știaui romanii să'și făurească un traiu frumos, amestecînd arta în viața de toate zilele. În bucătărie, mîncărurile s'aui răcit și ele în tingirile coclite; camera plă-

cerilor momește încă pe turiști, cu portrele ei voluptoase, printre cari seduce cu totul statueta nerușinatului Priap.

Mai fie-care casă își trage numele de la câte-un obiect gasit acolo: *Casa Faunului* — cea mai elegantă a cetății cu salutul *Hare!* — pentru că acolo s'a găsit statueta de bronz *Faunul dansînd*; a *Poetului tragic*, dupe mozaicurile reprezentînd un poet cîntînd la o reprezentație teatrală; a *Chirurgului*, din cauza numeroaselor instrumente chirurgicale descoperite într'nsa. Prea puține păstrează numele stăpînului: a lui *Diomedes*, a lui *Salust*, a lui *Pansa*.

Ajuns în *Strada dei Sepolcri*, de-alungul căreia pompeenii își îngropaui morții, zăresc un grup de lucrători, cari sub privigherea unui inginer, sapă înainte, spre descoperirea altor anticități. Mă gîndesc ce serviciu imens a adus Istoriei erupția formidabilă a Vezuvului, cum nimic nu e nefolositor în natură, cum o nenorocire aduce fatal dupe dînsa o fericire. Reflecția aceasta mă urmărește pînă în salonul gării, unde aștept trenul care-o să măntoarcă la Napoli, și unde ochiul meu, deprins câte-va ceasuri să privească lucrurile prin altă prismă, continuă să vază în rassa călugăriței din fața mea, un obiect de curiositate istorică, cum vede și'n oglinda sălii, și'n masa din mijloc, și'n geamantanul unui călător. Mi se'ntimplă aiodoma ca celui care visitînd un ospiciu de alienați, și examinînd gesturile lor, eșind apoi pe stradă și vîzînd diferitele mișcări ale trecătorilor, i se pare că fie-care e nebun.

Fantazia mă face să presupun o altă erupție a Vezuvului, să mă vîd chiar pe mine petrificat, peste alte două mii de ani, în raftul muzăului din Pompei, alături cu locomotiva care intră în gară, cu o inscripție de-asupra: «Locuitor surprins de dezastru pe cînd aștepta trenul, în leatul 1901».

Radu D. Rosetti.

A apărut DIN LARGUL LUMII de Radu D. Rosetti 3 lei volumul. Cu această lucrare rară la noi în țară ca execuțiune artistică, din care publicăm fragmentul de mai sus. ne vom ocupa în numărul viitor.

Înainte de a ne pronunța dar asupra valorii literare a operei, ne simțim mindri a releva meritul D-lor Editori Frați Grigoriu, cari prin sacrificiul demne de luat în seamă, au înecățenit arta tipografică în Dobrogea.

ACADEMIA ROMANA

DESPRE
FLORIAN I. BECESCU

Florian I. Becescu. «Visc și lacrimi». Ed. I. Craiova 1901. Raport de D. C. Ollănescu.

Fără îndoială, nivelul din acest an al lucrărilor poetice e mai sus de cât al multora dintre cele ce am avut însărcinarea de a cerceta cu privilegiul premiilor Academiei.

Lucrarea de față este plină de merit, iar autorul ei este un talent tânăr, viguros, puțin cam fantastic și prea mult desiluzionat, dar care de va lepăda unele deprinderi și se va îndrepta spre cale mai potrivită cu vremurile, cu caracterul lumii și cu propria sa năzuință, va ajunge de sigur a fi un talent *foarte remarcabil*, precum îl califică de pe acum încă, eminentul nostru coleg, *Hasdeu*, în o mențiune tipărită în primele pagini ale volumului. Știu că natura poetului e cam complexă, că el este asemănat cu o harfă eoliană care vibrează sub orice atingere, fie chiar o adiere de vânt, și că menirea lui este de a suferi și a cînta suferința tuturor, de a se bucura și glorioasă bucuria obștească, de a iubi și a nemuri dragostele de ori-ce fel; totuși nu încetează de a fi om, de a avea deci propria sa simțire și judecată, și de a înfăptui prin darurile deosebite cu care l'a înzestrat pe dînsul natura, în armonioasă și cadentă limbă a versurilor, tot ce din afară sau dinăuntru îi dă îndemn să cînte. Cîntarea lui e deci feliurită ca și felurile privilegii ce-i pot da ființă, țintind pururea către un ideal mai presus de fire, către care se îndrumază neconținut și nu-l atinge mai nici odată poetul!

În afară de poezii dragostei, cari de obicei își cîntă propriile lor simțiri și le trebuie o mare dosa de talent, de căldură și de sinceritate, pentru a putea interesa, mai toți cei-lalți sunt cîntăreții patimilor, durerilor, împrejurărilor, aspirațiilor altora, de atingerea cărora vibrează, mai tare, mai molcum, mai dulce, ori mai melancolic, coardele inimii lui.

Așa fiind, mă întreb înainte de a intra în analiza mai adîncă a lucrării de

față, către care ideal s'a îndrumat și de ce împrejurări de dinafară, a fost atins tînărul Becescu, pentru ca de la începutul pînă la sfîrșitul volumului, să fie interpretul desgustului de lume, disprețului de oameni, apostolul îndoelii și al des-nădejdiei, cîntărețul amărit și ofelitul putreziciunii și murdăriei (cuvîntul său) morale a societății?!.. Pentru ce atîta sbucium, pentru ce atîtea lacrimi? Vi-goarea aceasta peste măsură, hulirea aceea neînduplecată, blestemele și vae-tele ce-l rup pieptul, sunt ele expresiunea sinceră, adîncă, a desiluziunii și a des-nădejdiei sale, față și cu contactul cu lumea aceasta păcătoasă și stricată, sau sunt o formă anume aleasă, pentru ca sub pretext de indignarea, să poată produce o mai riguroasă impresiune asupra cetitorilor? Căci în cazul acesta, poetul trebuie să fie pe deplin desinteresat, și luîndu-și sarcina de a biciui relele și a propovădui mîntuirea, este de neapărată nevoie să fie el mai întîiu convins, de dreptatea, cauzei și de adevărul cuvintelor sale!

Dar să venim la lucrul însuși.

Din lumea Somnului (pag. 41) pare a desluși cauzele mîhnirii și necazului ce stăpînesc în potriva lumii pieptul poetului, căci, iată ce spune: (a se vedea în volum) (N. R.)

Deci, sărăcia și greutatea ce îl împiedică să atingă o culme dorită, sunt pricinuite de căpetenie ce-l fac să plîngă, să blesteme, să geamă! (observație cu totul greșită, din cetirea poeziei menționate precum și din altele mai expresive, reeșind drept cauze ale mîhnirii, numai reaua întocmire a lucrurilor omenești și a iirei însăși. N. R.)

Să fie aceasta o probă de perfectă desinteresare în aspra-i judecată asupra lumii și asupra omenirii?

De aceia cînd tratează subiecte în care ea, *Din poveste*, nu intră în amănunțimi sentimentale și în analize filosofice, *cîntarea răsare tragedă, plină, duioasă, și radiază de căldură și de lumină. E maestru în descrierile și în tablouri ale naturii pe care o vede cu ochii limpezi și vioi și-o iubește și o cîntă cu tot focul tineretilor sale simțiri.*

Oh! Cu cât mai mult îmi place în astfel de cîntări de cit în prețioasele și cam

pedantele sale scrisori! Ce frumoase sunt «Pastelul», «Te luptă», «Tată», «Desperarea lui Cupidon», «Vis de Toamnă», «Care din doi».

Cu cită încordată energie aruncă el blestemul:

«Să piară: lună, soare, stele.

Și'n flacăra durerii mele

Să ardă 'ntregul univers».

descriind în versuri cu adevărat pline de o comunicativă emoțiune, menirea strălucită și nenorocoasă soartă a lui Eminescu; iar în scrisoarea VII închinată d-lui T. M. (probabil T. Maiorescu) ne spune cauza muncii sale sufletești.

«O, ce viu mă rod în suflet, gânduri mi ce n'au cuvinte!»

(Să ni se dea voce, dar cele afirmate aci sunt în contradicție, evidentă cu cele afirmate când se vorbește de poezia *Din lumea somnului*. În această scrisoare d. raportor ne arată drept cauze ale muncii sufletești a poetului... «Gânduri mi ce n'au cuvinte», precum și cele ce se degajează din citirea întregii scrisori menționate, de unde dar, mai sus, se scoate că poetul lasă să se vadă drept cauză a pesimismului și muncii sale sufletești: sărăcia!? N. R.) despre care d-l Maiorescu, într'o scrisoare aflată în fruntea volumului, zice că e prea Eminesciană, și poetul adevărat nu poate fi de cît *original*. Și în adevăr, cetind lucrarea — de alt-fel poate fi meritoasă, a d-lui Becescu, (aici o nouă și puternică contracție: în primele rinduri se afirmă că *lucrarea e plină de merit* (!?) N. R.) impresiunea imediată ce te coprinde este că ai de a face cu stilul, modul de vedere și de cugetare, cu simțirea adincă, tănuită în dureri nepătrunse și în credințe neînțelese a lui Eminescu și îndată te întrebă, *de ce cînd cine-va are un talent atît de puternic și infictor*, să se mulțumească a urmări cărări atît de încalcate ca ale marelui poet, pe cînd ar putea să și croiască singur un drum nebatut de pasurile nimănuia, care să fie al lui, și să știe că e deschis de dînsul?

Iniurierea aceasta, *dacă n'ar fi vorba aci despre un real talent*, ar putea să se explice și prin dragostea de care sunt robiți tinerii noștri scriitori, pentru fraza sunătoare, umflată, spongioasă, căreia

punîndu-i puțin zăbranie negru și presărîndu-o cu cite-va accente de desperare saŭ de ironie, cred că aŭ ridicat-o la înălțimea idealului lor, cu atît mai adorat, cu cît îl înțeleg și'l pătrund mai puțin: *par'că arta s'ar întinde ca o ghiată 'n calapod*, după expresia puțin norocită a poetului de care ne ocupăm. Poezia lui Florian Becescu, care e undeva telegrafist de meseria lui, e netăgăduit anevoc de priceput, dacă nu ai deprinderea teoriilor filosofice și teologice, a dogmelor și parabolelor de tot felul, la care face el apel, pentru a și sprijini saŭ a și ilustra aceia ce vrea să spună și să dovedească. De aceia, o superficială atențiune dată volumului ce analizăm, are de firească urmare, să'l închizi și să'l arunci, căci *după deprinderea ce avem de a judeca despre toate prin efectivul plăcut ce ne produce la prima celtire*, nu place, nu se prinde de minte nici de inimă, și trebui o anumită stăruință pentru a te deprinde cu tiparul cugetărilor lui, pentru a-i da dreptate în unele, în altele să scuturi din umeri, dar în toate să recunoști pecetea unei vocațiuni înăscute de poet bolnăvicios, melancolic, desilusionat, pesimist, *dar poet în puterea cuvîntului*.

Ce-ar putea el produce, dacă ar cînta amorul, viața, fericirea, primăvara, femeia și atîtea alte bunuri așezate de Dumnezeu pe pămînt pentru bucuria omenirei?

Să sperăm că îndemnurile și laudele ce i se aduc din toate părțile îi vor însenina fruntea și îi vor înviora inima, pentru ca în suflet spre bine și spre veselie să cînte aceia ce este unicul adevăr pe pămînt: fericirea de a fi și de a trăi.

După ce vorbește în treacănt asupra unor mici licențe și cuvinte nepotrivite după raportor, raportul termină ast-fel:

În aceste simțiminte propun a se atribui d-lui Florian I. Becescu, pentru lucrarea sa «Vise și lacrimi», o parte cît veți crede de cuviință din premiul Adamaki.

(Analele Academiei)

CÎNTECE

I

*Mă schimbă 'n jocuri line
Pe brațe și pe sînu-ți
Și pe genunchi tăi,
Mă schimbă 'n jocuri line
Și'ncepî apoi dintăi.*

*Să cred așa mă bine
Că'n toată-a ta ființă
Săpîndu-ți urma mea,
Să cred așa mă bine
Că nu m'ăi măi uita....*

II

*Cînd cînți tu, mi se pare
O strîngere în cor
A cîntecelor toate
Ce-s cîntece de dor.*

*Și-acelaș cîntec dacă
Il cînți tu, 'i fermecat
Și'mi pare că i un cîntec
Ce nu l'ai măi cîntat.*

Alex. St. Verneseu.

DIN MISTERELE REDACȚIEI *)

Și acum ridicînd cortina a doua, lăsăm pe cititori să contemple și să se minuneze de noui tipuri pe cari le vom sili să defileze în scenă, cu scop de a asana moravurile în toate sensurile.

E vorba de acei cari ne trag pe sfoară. Incepem cu doi filfisoni:

Primul răspunde la numele de Agop Artimof.

Intr'una din zile tînărul acesta ni se presintă la redacție. unde, cu multă *politichie* ne roagă să-l considerăm ca

* *) Șugubetul nostru redactor G. Scipione a inventat această rubrică destinată asanării moravurilor și biciașiei tuturor acelor cari poartă pete pe conștiință. Rubrica d-lui Scipione e un fel de stîncă *Tarpeia*. Să'l ferească sfîntul pe om să cadă într'însa.

Comitetul.

abonat și să-i trimitem toată colecția apărută pe adresa d-sale: «funcționar la tribunalul local».

Inainte însă de a eși din redacție, ne înminează o poezie «orfelinul» cu rugămintea de a i-o publica. Noi văzînd mîrgăritărelul în cestiune, i-am satisfăcut dorința, publicîndu-l tot sub această rubrică crezînd că l'am tîmăduit de *mania poetică*. D-sa însă drept răsburare, ne-a tras pe sfoară.

Cetitorii vor ghici de-sigur, care-i adevăratul tras pe sfoară. Agop... negreșit căci tot turecul plătește sau pătește rușinea.

Ca să scurtăm vorba cu a doua ediție, punem în aceeași oală cu smoală și pe junele Christea Boșcu din Calea Ștefan cel mare No. 349, București, care a imitat în tocmă pe non-sîngeanul său, de oarece primul e de origine armean.

Un învățător anume Gh. Arnăuțescu din comuna Doagele județul Vaslui, a fost și mai șiret ca precedentii și iată ce și-a pus în gînd: pe lingă tragerea pe sfoară cu abonamentul său, a încercat să ne și escrocheze.

În acest scop ne scrie o carte poștală semnată Maria Arnăuțescu-Doagele, prin care ne roagă să-i trimitem întreaga colecție apărută, că imediat ne va înainta costul.

Am avut drept să bănuim intențianecinstită; totuși spre a face o experiență, i trimitem ultimul număr, iar pe de alta îl rugăm să fie bun a arăta d-nei Maria, care nu era decît înșuși șiretul, că nu putem trimite colecția de cît după ce ni se va achita, iar pe dînsul îl rugăm să ne achite costul abonamentului.

Văzînd că nu răspunde l'am înștiințat că în numărul viitor îl vom înconde.

Iată-ne prin urmare că ne-am ținut de cuvînt. Din cele de sus reese că Arnăuțescu a vrut să încaseze pe vre-un

abonat făcut de d-sa oferindu-î colecția revistei noastre.

Același lucru l'am pățit cu d-l N. Mateescu din Piatra-Neamțu.

Iată cum începe dînsul:

«Vă rog d-le director a-mî trimite colecția întreagă a revistei «Ovidiu», iar costul vi-l voiû înainta imediat după primire».

Nu 'nțelegem de ce spiritul de înșelătorie și'n domeniul literaturii?! Și așa munca literară o facem fără nici-un beneficiu material, cel puțin să fim lăsați în pace de cei necinstiți!

Și mare-î numărul Doamne!

Vom face un lung pomelnic spre a se ști de toți numele lor și a se feri de ei alții în diferite daraveri.

Iată că ne sare în ochi comerciantul Anastas Anton din Anadolchioi, care după ce primește și citește revista 8 luni, ne pomenim cu ultimul număr refuzat, iar pe banda următoare lămurire scrisă de mîna sa: «nu știu să citească, ce ironie amară pe comptul prostiei sale ca să nu-î zicem șiretenie.

Dintre aceștia face parte și Popa din Gargalie Gh. Popescu. Il recomandăm Pr. S. Episcop să-l aibă în vedere la avansare...

Mai avem o mulțime de specimene, dar pe cari 'i rezervăm pentru numărul viitor, de oare-ce oala e plină.

George Scipione.

VINOI

*Vino te așteaptă'n drum
Tot ce'n lumea asta-î bun:
Cerul tot cu stelele,
Stufișul cu mierlele.*

*Și luna argintie
A cerului făclie*

*Și ziua cu zorile
Și cîmpul cu florile,*

*Ca sub farmecele lor
Să prinzi visuri dulci din sbor,
Să le'nchegeî în vers ușor,
Să dai viciață tuturor.*

Bacău.

Marcelina

CRONICA

Studiul critic asupra volumului «Vise și lacrimi» de Fl. Becescu, început în numărul 8, va continua în numărul viitor.

În vederea sărbătoarei Nașterii Minutitorului, No. 10 al revistei *Ovidiu* va apare la 20 Decembre, cu materie variată și foarte bogată privitoare pe sărbători.

Rugăm dar pe stimații noștri abonați să ia act de acest comunicat.

Fiind-că eu numărul acesta incheiem al treilea trimestru, și cum din 500 de abonați cărora le servim revista numai 90 ne-añ achitat abonamentul, înțelege fie-rine greutățile de care ne isbim pentru susținerea acestui organ literar al Dobrogei.

De aceia facem și de astă-dată un apel călduros acelor 400 de abonați să bine-voiaseă a ne înainta prin mandat postal minima sumă de 6 lei, abonamentul pe un an, spre a putea și noi face față nevoilor cu imprimarea, expediția și corespondența revistei.

Între acei cari ne-añ dat prețiosul lor concurs, în lupta ce o ducem, nu putem trece cu vederea pe d-l *Handoca* directorul poliției *Medgidia*, care cu o bună-voință rară a căutat și s'a interesat să fim achitați de stimații noștri abonați din Cerna-Voda, pe când se afla în calitate de director al poliției aceluî oraș.

De. acea îl rugăm să primească mulțumirile noastre, asigurându-l de recunoștința noastră.

Același lucru l'avem de zis despre integralul funcționar al Tribunalului jud. Teleorman d-l *Gheorghe Cosmescu* din

T.-Măgurele care s'a interesat cu tot sufletul de *Ovidiu*.

Asemenea și d-l Constantin Badea din Tortoman căruia 'i aducem viile noastre mulțumiri.

Aduc la cunoștința tuturor amicilor mei cărora mi-am permis a le trimite câte-o listă de abonament, că lucrarea mea «*Icoane din Viață*» anunțată în numărul trecut, s'a pus deja sub presă.

Sper că înainte de a începe imprimarea primei coli, voiă avea rezultatul satisfăcător în marginile putinței, de la fie-care suflet entusiast căruia m'am adresat.

Fiind-că am primit însă prima listă cu 20 de subscriși odată cu suma încasată de la d-l Anastase Gh. Hrițcu, notarul comunei Dobromir, mă simt dator a-i aduce viile mele mulțumiri în public și a devina că în fața semnului arătat, trebuie să isbutim a face o mișcare literară serioasă în Dobrogea.

Semnalul cu o asemenea lucrare l'am dat cu «*Icoanele din viață*».

Să dea D-zeu să fie preludiul unei victorii strălucite pe câmpul literaturii pentru Dobrogea.

Citim în «*Epoca*» din 31 Octombrie că poetul D. Nanu și-a retras colaborarea de la revista «*Pagini (ne) Alese*». Motivul ni'l arată tot «*Epoca*»: din cauza părerilor exprimate în polemice de către literații cari conduc acea revistă, sau mai nimerit din cauza nepriceperei absolute în materie.

Iar noi adaogăm: *dacă toate muștele ar produce miere...*

Aceasta se șiamă într'adevăr *lămurire*. Puica se cunoaște pe creastă, tot asemenea și *Paginile* și-au dat în petie cu *lămuririle*.

Să le trăiască Heine și Giordanu.

Halal de așa *Pagini*.

BIBLIOGRAFII

Revista «*Sănătatea*» e o publicațiune utilă din toate punctele de vedere care n'ar trebui să lipsească din casa nimănu. Ea se adresează minței și inimei tuturor.

Fie-cine ori-cât de învățat ar fi, totuși are nevoie de-a ști încă multe pe cari le va afla în paginile acestei reviste eminate — al cărei scop e de a vulgariza știința, cu de-osebire cea medicală. E o adevărată comoară nu numai pentru acei ce urmăresc diferitele probleme medicale, dar pentru toate stratele sociale, căci «*Sănătatea*» se ocupă pe de o parte cu sufletul pe de alta cu corpul. Articolele sunt scrise cu multă competență de oameni specialiști în materia ce tratează. Aci găsim și literatură, și psihologie și medicină populară, în fine tot ce ne trebuie să știm relativ la sănătatea sufletului și corpului nostru.

N'avem cuvinte prin care să ne exprimăm admirațiunea ce simțim pentru acel grup de savanți, cari își consacră o bună parte din timpul lor în folosul obștei.

Abonamentul de 6 lei pe an e accesibil bogatului și săracului ca să-i vie de 2 ori pe lună în casă această neprețuită comoară națională.

Citind cu atențiune număr cu număr simte ori cine cum noui orizonturi i se deschid minței. Și nu e nimic mai prețios în lume de cât conștiința clară a omului că și a încheiat bilanțul vieții luminat.

Primum la redacție No. 1 al broșurei: «*Material*» pentru serbări școlare și șezători sătești, de Toma Dicescu profesor la școala Normală «*Carol I*». Preț 1 leu.

«*Un colț de viață*» de amicul nostru I. Petrovici, preț 2 lei.

Asupra acestui volum poetic care măi conține și 2 lucrări dramatice și anume: *O sărutare* și *Urmările iertării* dramă în versuri, ne vom ocupa în numărul viitor.

COLABORATORII REVISTEI OVIDIU

FLORIAN BECESCU, NUSY TULIU, G. TUTOVEANU

Capitan D. M. IONESCU, D-na NUSY P. VULCAY, DEM. D. STOENESCU, P. DANILESCU, ELEONORA I. P. XOUR
ST. TUTESCU, C. P. BEMETRESCU, PAPA HAGI, D-r. SUNDA, REVERT, MEDINA COELLI (IONEFINA M. D. IONESCU)

MULTUMIRE

Reînoinm mulțumirile noastre călduroase persoanelor mai jos notate, cari la apelul ce le am făcut au bine voit a ne trimite costul abonamentului după cum urmează :

Pe un an

- D-lui **Scarlat Vărnăv**, Prefectul județului, pentru donațiune.
 » *Arhimandritul Valerian*, S-ta Mitropolie București.
 » *Colonel Nicolae Blefeanu* comandantul Regimentului 5 Călărași.
 D-nei *Maria Gambouras*, Constanța.
 D-lui *Dimitrie Alessiu*, propr. agricol, Laz-Mahale jud. Constanța
 » *Jeanne Allesiu*, idem Muratan
 » *Nicolae Mihailof*, Constanța.
 » *Constantin Gheorghiu Cociu*, C-ța
 » *Teohari Nicolaș*, Cernavoda
 » *Lt. Pompiliu Georgescu*, Comand. Șalupei Troțuș—Zimnicea.
 » *Danielescu*, primar Biulbiul
 » *Handoca*, Director-comisar C-voda
 » *G. Grigoriu*, Galat.
 » *Pr. Ailănu*, Cara-murat.
 » *Cișmegiu*, funcționar—Gară.
 » *Brancoviți*, Directorul Băncei G-le
 » *Popescu*, Casierul Băncei G-le
 » *Constantin Ion*, Osman-facă.
 » *Cosma Dussi*, Constanța
 » *Petre Buta* farmacist Constanța
 » *Grigore Nicolaș*, Constanța
 » *Negel* sub-prefect Medgidia
 » *Mandaș* primar, Șiriu.
 » *Alexandrescu* învățător, Capugiu
 D-șorei *Nella Ștefanescu*, Craiova
 Onor. *Clubului Ovidiu*, Constanța
 » *Clubului Comercial*, idem
 D-lui *Mavroiani* comerciant, Constanța
 » *Paul Pașa*, revisor școlar al județului Constanța
 » *Ghișescu* Dirigintele Oficiu Poștal Mangalia.
 » *Hristu Costa*.
 » *Păun Niculescu*, primar Asarlăc.
 D-nei *Epifania Dimirache*
 D-lui *Șt. Tuțescu*, învățător Catanele Dolj
 » *Gr. Dobrescu* telegrafist, Medgedia
 » *Potârca Opran* inginer, Buđeu.

- D-lui *Frumușelu Grogdibod*, Romanăș
 » *N. Caradja*, Sofia.
 » *N. Vasilescu*, funcționar gară.
 » *Aurel Marinescu*, Copadin
 » *Gh. Papadopol*, învăț. Pantelimon
 » *G. Cosmăscu*, Turnu Măgurele
 » *Pr. Anton Balaban*
 » *Andrei Trifoescu*, Măgurele
 » *I. G. Popa*, Cernavoda
 » *Jean Mihaescu*, vama Iași
 » *Petre Manole*, C-voda
 » *Panaft Stanciof*, C-Voda
 » *Ion Răurănu*, București.
 » *G. Trandabur*.
 » *Matei Popescu*, mechanic.
 » *Alex Sarasy*, Galați.
 » *Căpitan Castris*, Loco.
 » *Drănicănu*, Șef gara Govora.
 » *V. Pașcă*, casier Șiriu.
 » *Apostol Georgescu*, Palaz.
 » *C. Panăitescu*, Prefectură
 » *D. Tomița*, Iași.
 » *P. Vane*.
 » *Ion R. Rădulescu*, Pitești

Pe șese luni

- D-lui *Zaharia Tanta*, Botoșani.
 » *Oprea Rusu*, Plosca—Dolj.
 » *C. Ionescu*, Primărie
 » *P. Bărsescu*
 » *G. A. Vlad*.
 » *C. Cantuniar*.
 » *Sub-Locol. Ion Popescu*, Loco
 » *Ion Predescu* telegrafist, R.-Vâlcea
 » *Livezeanu*.
 » *Pr. Georgescu*, Pađarlaia.
 » *Pr. Săndulescu*, Ghiuvenlia
 » *Videscu*. T.-Măgurele.
 D-șorei *Vasilica Busuic*
 D-lui *Vlădoianu*, Tribunal
 » *Gh. Ionescu*, Primărie.
 » *Diaconescu*, judecătorie
 » *Sub-Lt. Bălescu*.
 » *C. Teodoru*.